



VAHTI-riskienhallintaohje

– teoriasta käytäntöön



Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Ohje riskienhallintaan

Valtiovarainministeriön julkaisuja 22/2017



Julkisen hallinnon ICT

Johda myös riskejä

Mahdollista onnistuminen ja menestys

"Nouda passi
Ärrältä kulkematta
poliisilaitoksen kautta!"

Riskienhallinta mahdollistaa
uudenlaisia toimintamalleja.

"Satojen suomalaisten passit
ja henkilö-kortit löytyivät verkosta
– jättivuoto Amazon S3-palvelimelta"

Olivatko kaikki riskit
tiedossa ja hallinnassa?

"... Oikeusministeriön työryhmä, jolla oli parlamentaarinen
ohjausryhmä, luovuttu laatimansa esiselvityksen ja
loppuraporttinsa oikeusministerille 19.12.2017.
Työryhmä ei ehdottanut nettiäänestyksen käyttöönottoa.."

Riskienhallinta ollut mukana päätöksenteossa.



Riskienhallinnan syvin olemus

- Se on sitä, että asiat harkitaan etukäteen ja kuvitellaan tapaus sikseenkin elävästi, että kun se kerran tapahtuu, on reitit selvät. Tätä lajia on harvalle suotu. Jolla sitä on, niin pitäköön hyvänään!
- Mutta tässä lajissa on kaksi pahaa vikaa; asia jää huvikseen tapahtumatta tai se sattuu eri tavalla. Joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, sille on maailmanranta kevyt kiertää...
- Sitä on kaukoviisaus
- Näin ajatteli Havukka-ahon ajattelija Konsta Pylkkänen

Mitä on riskienhallinta?

RISKI

Riski tarkoittaa epävarmuuden vaikutusta tavoitteisiin, poikkeamaa odotetusta. Vaikutus voi olla myönteinen tai kielteinen odotettuun verrattuna.

RISKIENHALLINTA

Toiminto, jolla johdetaan ja ohjataan organisaation riskejä.

Mihin riskienhallintaa tarvitaan?

- ”Nouda passi Ärrältä kulkematta poliisilaitoksen kautta”
- ”Oikeusministeriön työryhmä, jolla oli parlamentaarinen ohjausryhmä, luovutti laatimansa esiselvityksen ja loppuraporttinsa oikeusministerille 19.12.2017. Työryhmä ei ehdottanut nettiäänestyksen käyttöönottoa...”
- ”Satojen suomalaisten passit ja henkilökortit löytyivät verkosta – jättivuoto Amazon S3-palvelimelta”



Mihin riskienhallintaa tarvitaan?

Uusi mahdollisuus tai tavoite on kuilun toisella puolella, miten pyrit sinne?

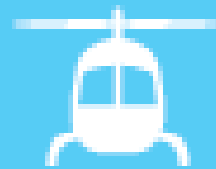
Hyppäämällä



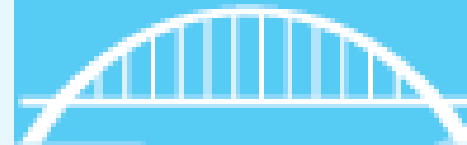
Ostat köyden



Ostat helikopterin

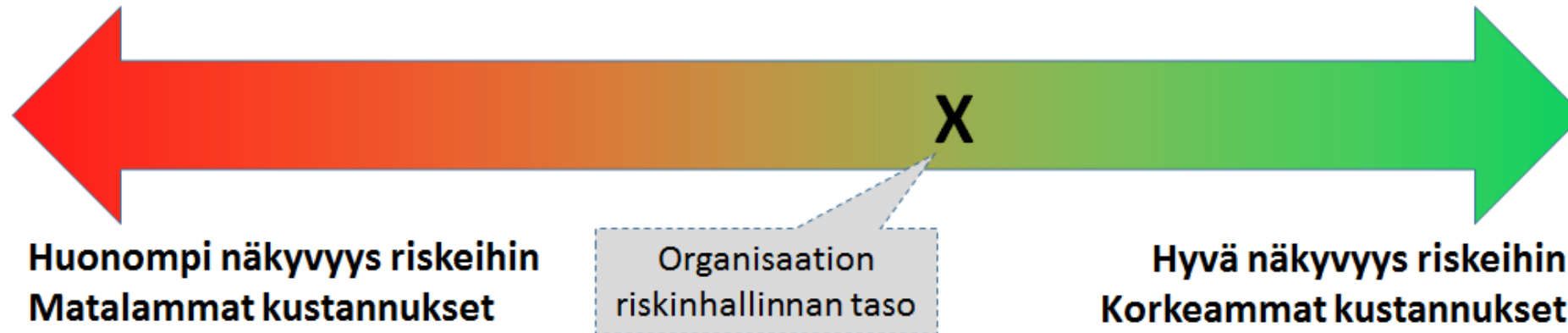


Rakennat sillan



Vertaa kustannuksia, arvioi mahdollisuuksia, aikataulua sekä jäännösriskin suuruutta!

Riskienhallinnan aseointi



”Organisaatio tai toiminto määrittelee aina joko tietoisesti tai tiedostamattaan oman riskienhallintansa tason ja panostukset siihen. Riskienhallinnan on tuotettava havaittavissa olevaa lisäarvoa organisaation toiminnalle, minkä vuoksi esimerkiksi hallintatoimenpiteiden toteuttamisen kustannukset sekä vaikutukset tulee olla mitattavissa.”

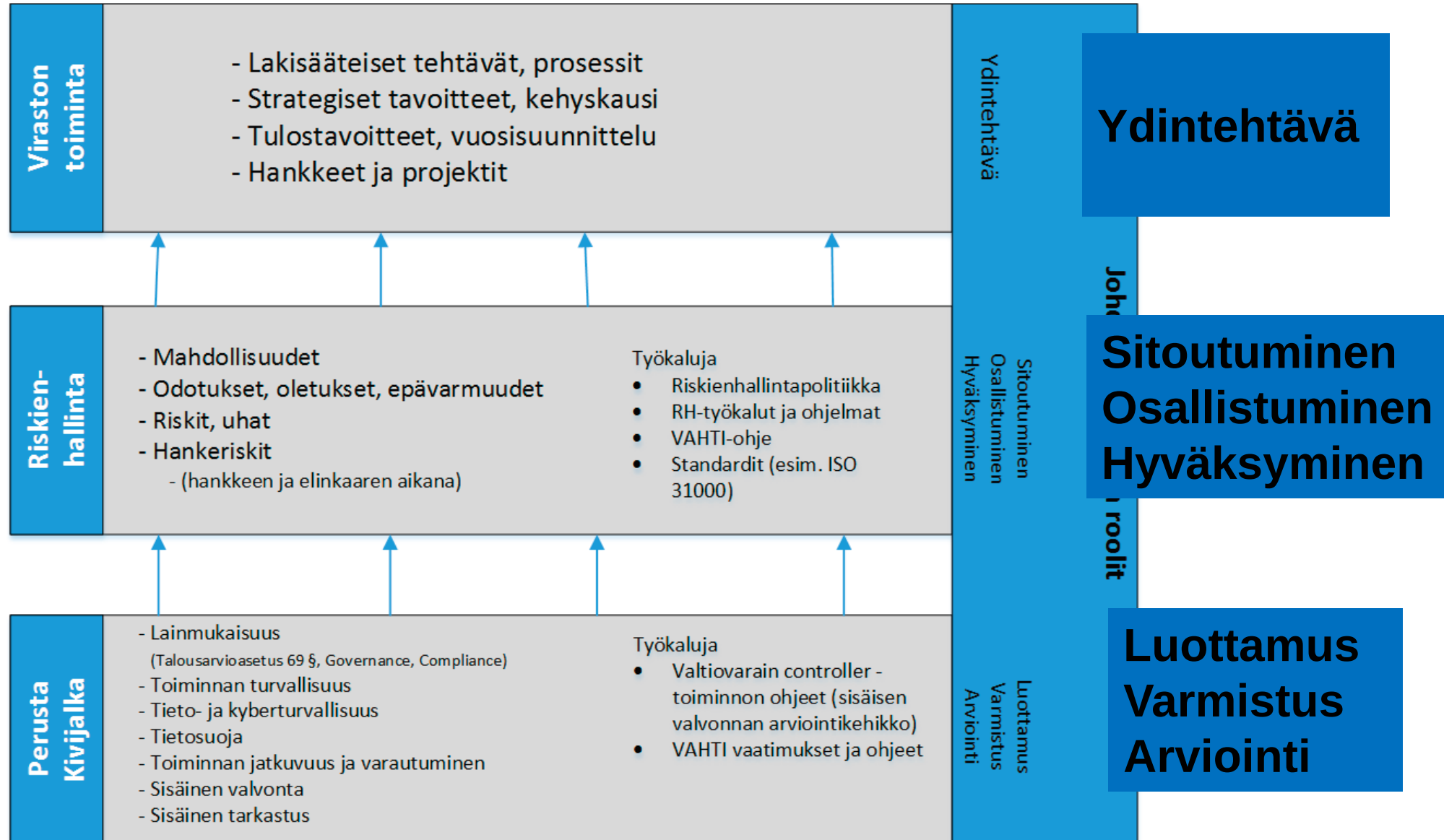
RISKINOTTOHALU

Kyvykyys, joka organisaatiolla on ja jonka se on valmis ottamaan tavoitteisiin pyrkiessään.

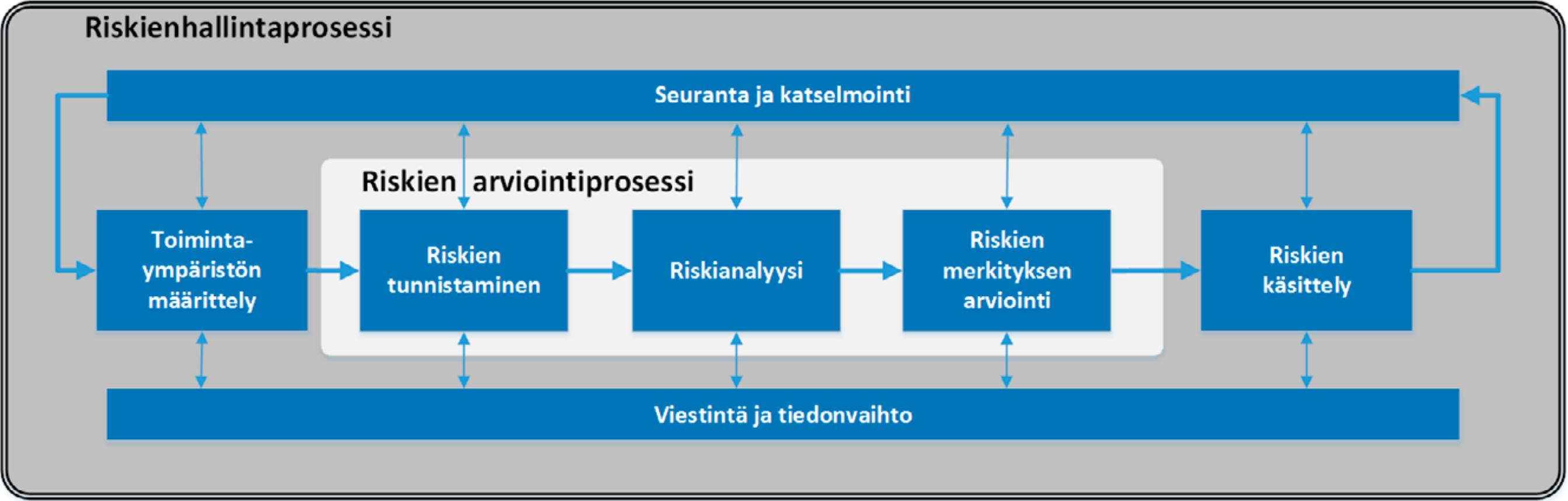
RISKINSIETOKYKY

Riskin suuruus, johon organisaatio on valmis sitoutumaan riskien määrittelyn jälkeen.

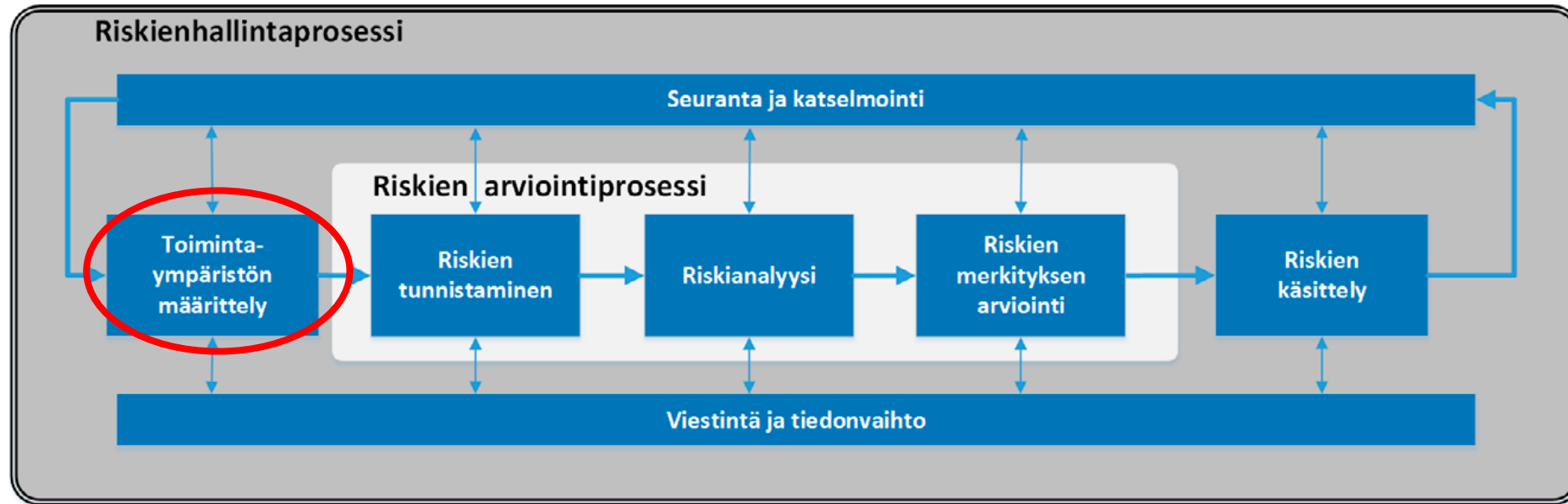
Riskienhallinta toiminnan kehittämisen tukena ja mahdollistajana



Riskienhallintaprosessi



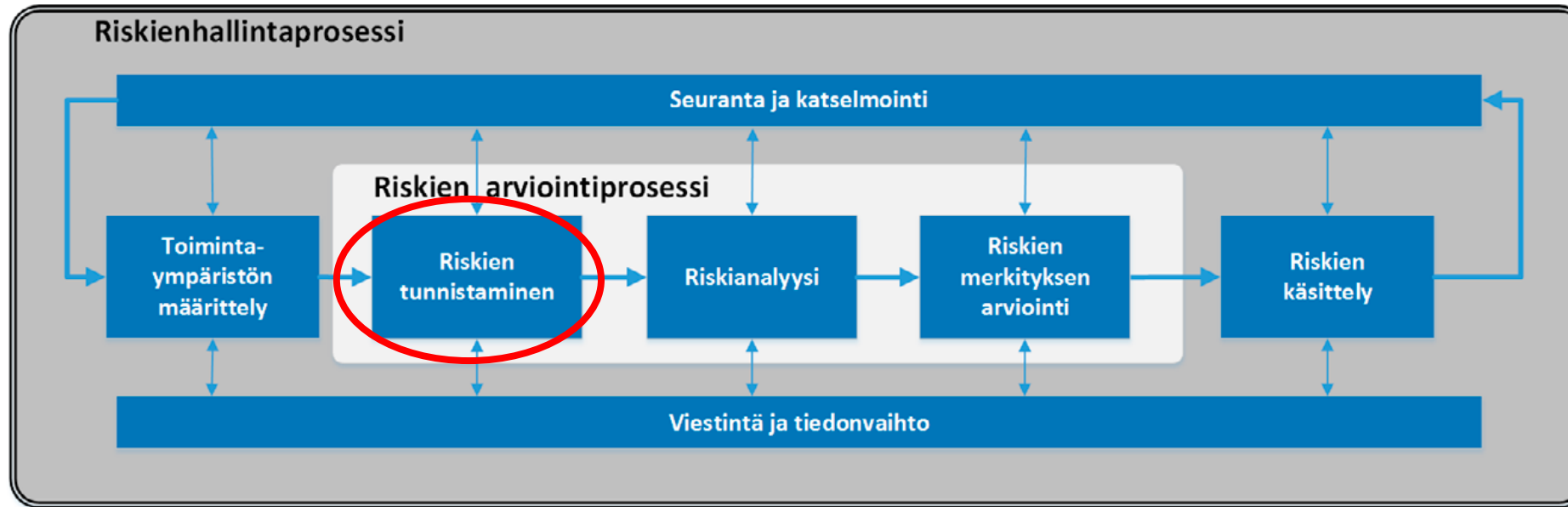
Riskienhallintaprosessi



Ulkoinen toimintaympäristö ja sen muutokset

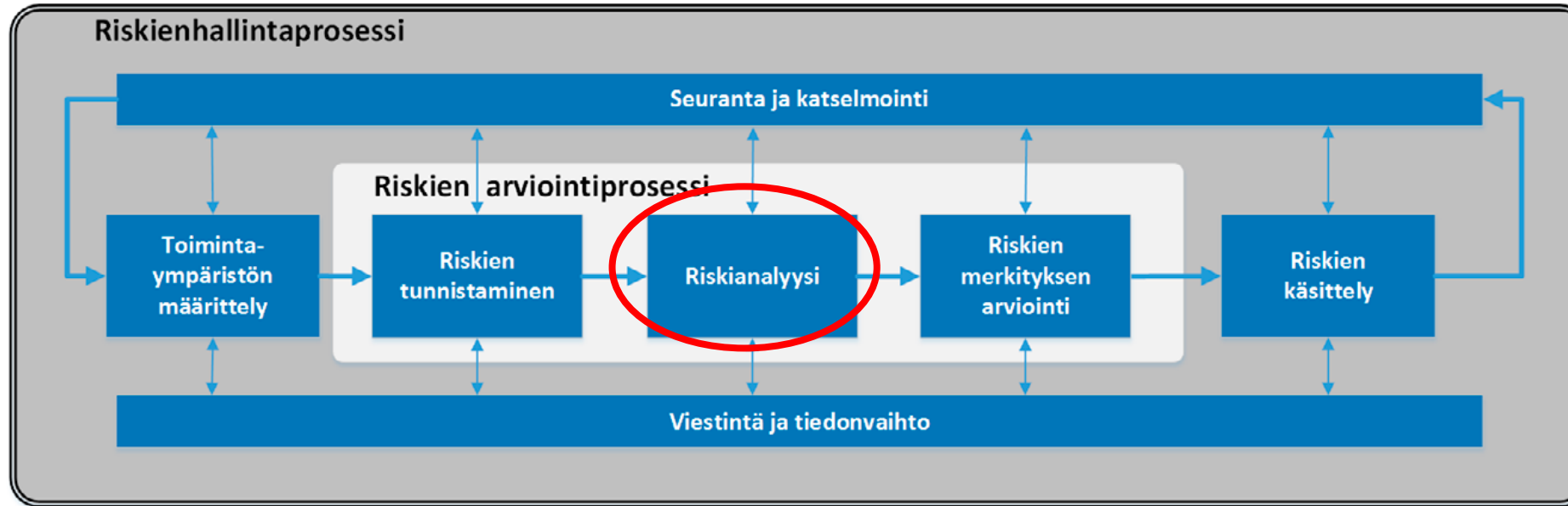
Sisäinen toimintaympäristö ja sen muutokset

Riskienhallintaprosessi



- Tunnistetaan tekijät, jotka voivat estää, haitata tai viivästyttää tavoitteiden saavuttamista
- Tunnistetaan myös mahdollisuuksien menettämisestä tai hyödyntämättä jättämisestä aiheutuvat riskit, joiden seurauksena voidaan menettää tilaisuus tuloksellisempaan ja tehokkaampaan toimintaan
- Luodaan riskeistä ja mahdollisuuksista kattava luettelo sellaisten tapahtumien perusteella, jotka voivat mahdollistaa tai estää asetettujen tavoitteiden saavuttamista tai sellaisten tapahtumien perusteella, jotka voivat parantaa, haitata, nopeuttaa tai viivästyttää niitä
- Kirjataan luetteloon riskit riippumatta siitä, onko niiden lähde organisaation hallinnassa ja myös siinä tapauksessa, että lähde tai syy ei ole selvillä.

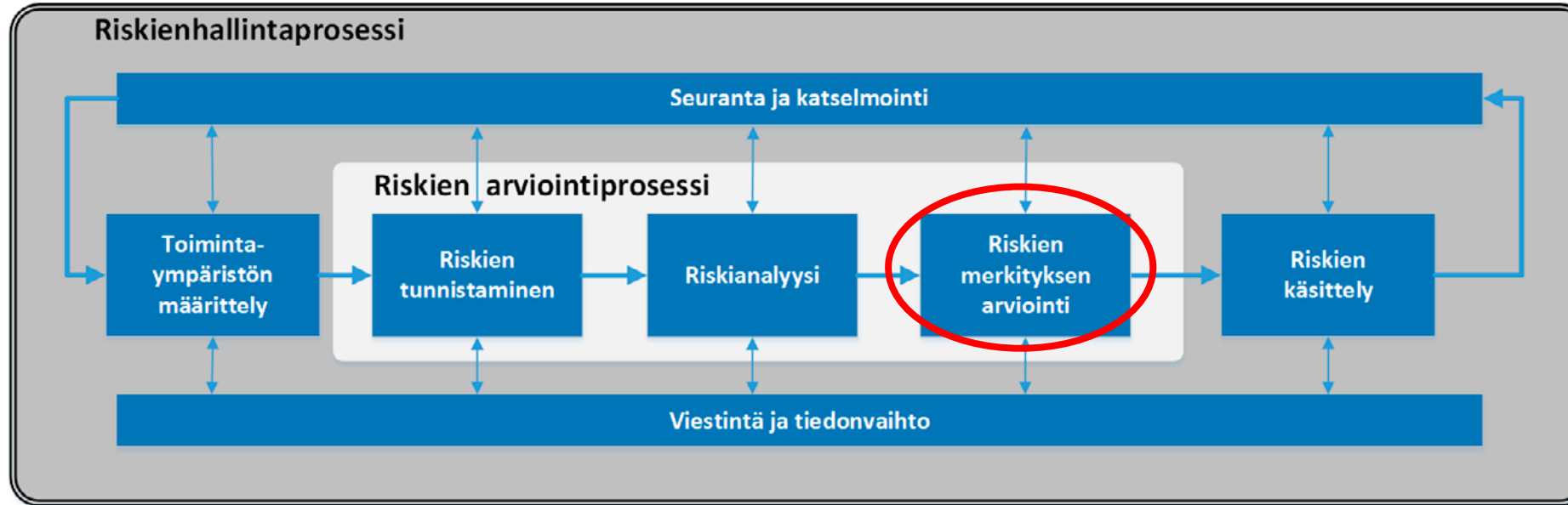
Riskienhallintaprosessi



Riskinoton tuottama hyöty		Uusi mahdollisuus		
	Vältettävä riski			
Riskinottohalu ja -kyky				

Todennäköisyys	4				
	3				
	2				
	1				
		1	2	3	4
Vaikutus					

Riskienhallintaprosessi



Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski

Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia

Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski

Yleensä tämänkaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta

Huomioitava tai seurattava riski

Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava

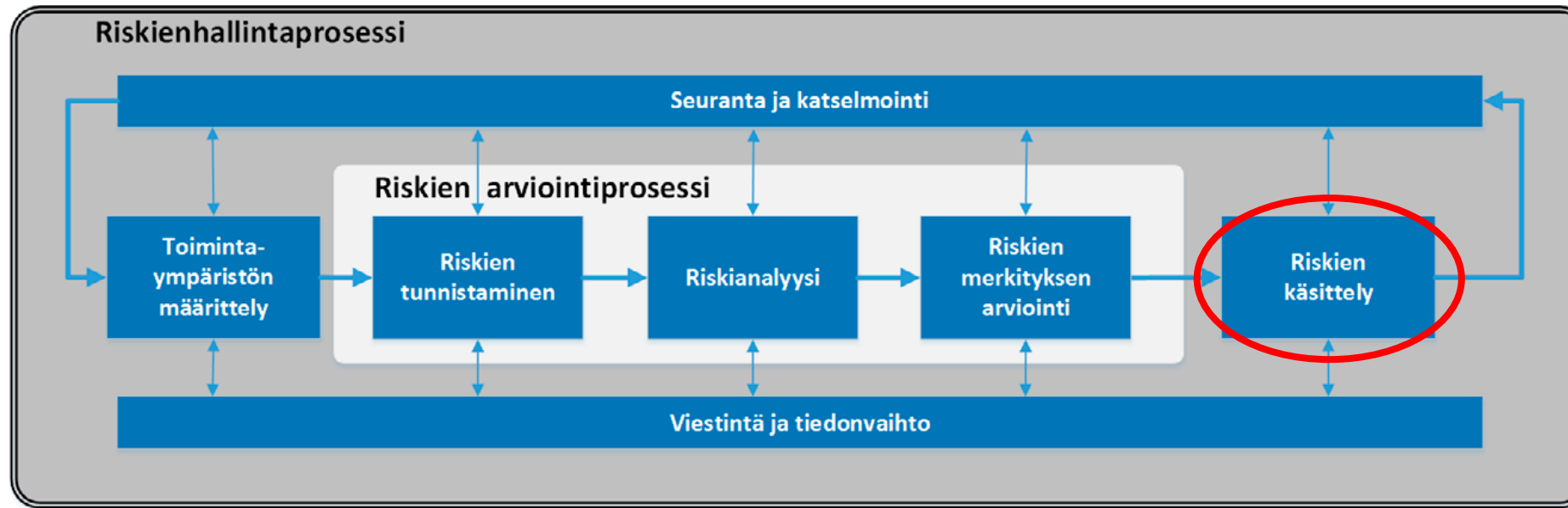
Ei riskiä tai hyvin matala riski

Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä

Jäännösriski

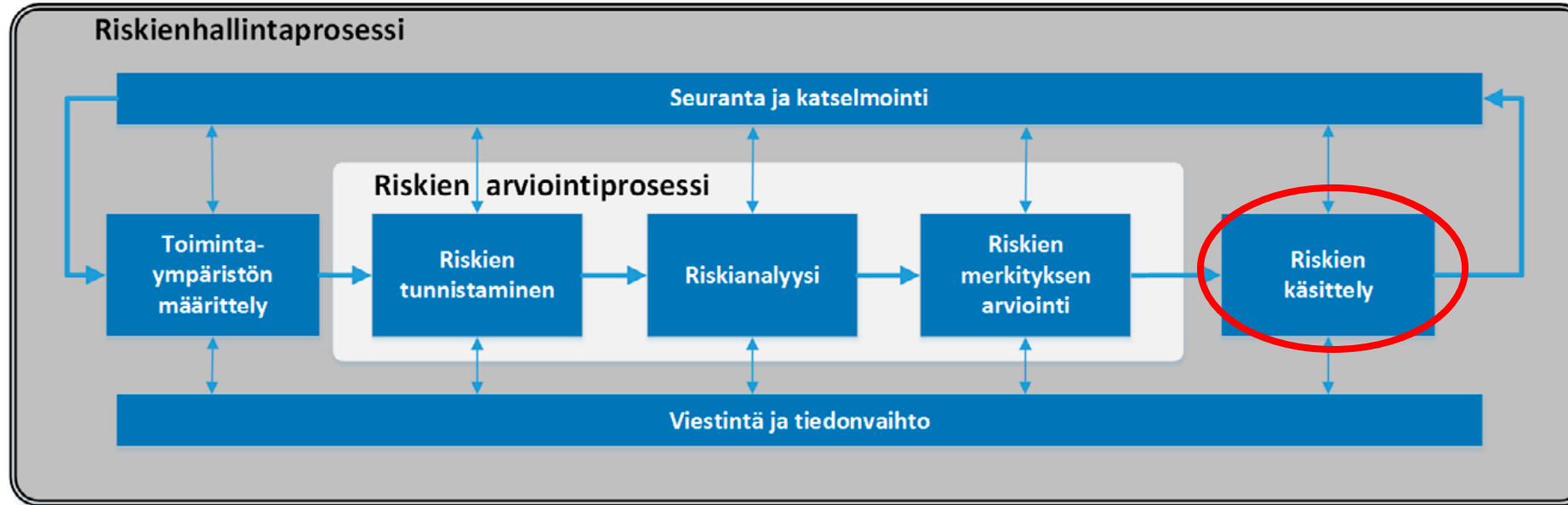
Sellainen riski tai riskin osa, joka jää tehtyjen toimenpiteiden jälkeen voimaan, vaikka riskin vaikutusta tai todennäköisyyttä on pienennetty.

Riskienhallintaprosessi



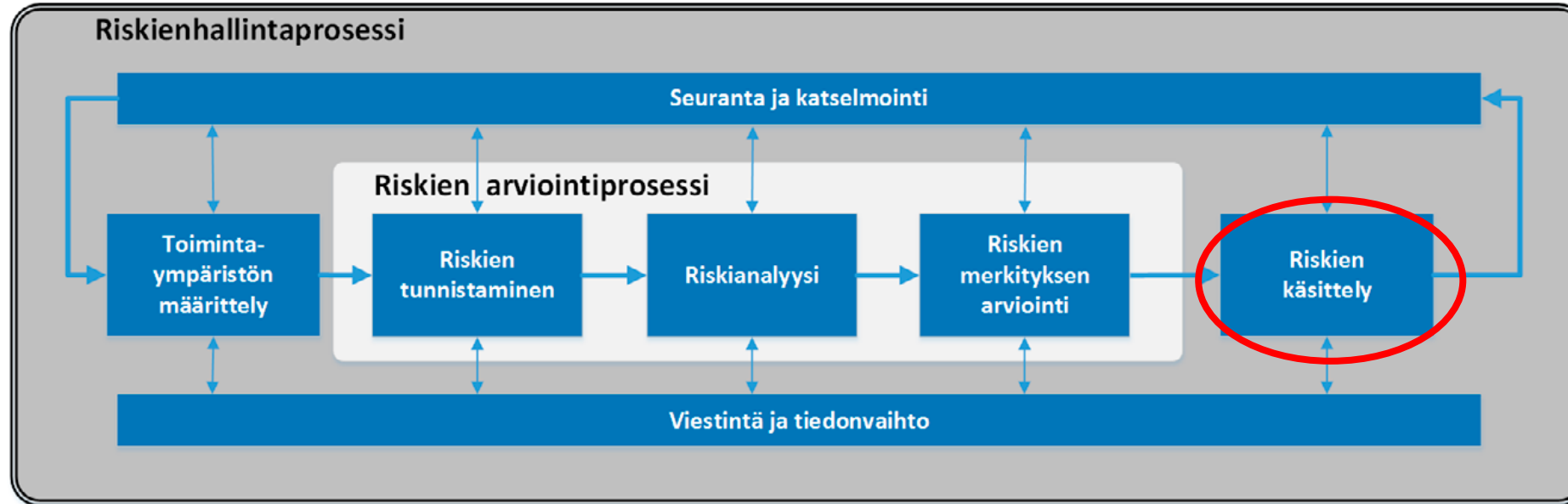
**Risk management
or
List management**

Riskienhallintaprosessi



- torjuminen, esim. pidättäytymällä riskejä aiheuttavasta toiminnasta
- riskin ottaminen tai lisääminen jonkin mahdollisuuden saavuttamiseksi
- riskin syyn poistaminen
- riskin toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaminen
- riskin toteutumisen seurauksiin varautuminen tai vaikuttaminen
- riskin jakaminen osittain tai kokonaan yhden tai useamman osapuolen kesken
- tilanteen säilyttäminen sellaisenaan

Riskienhallintaprosessi



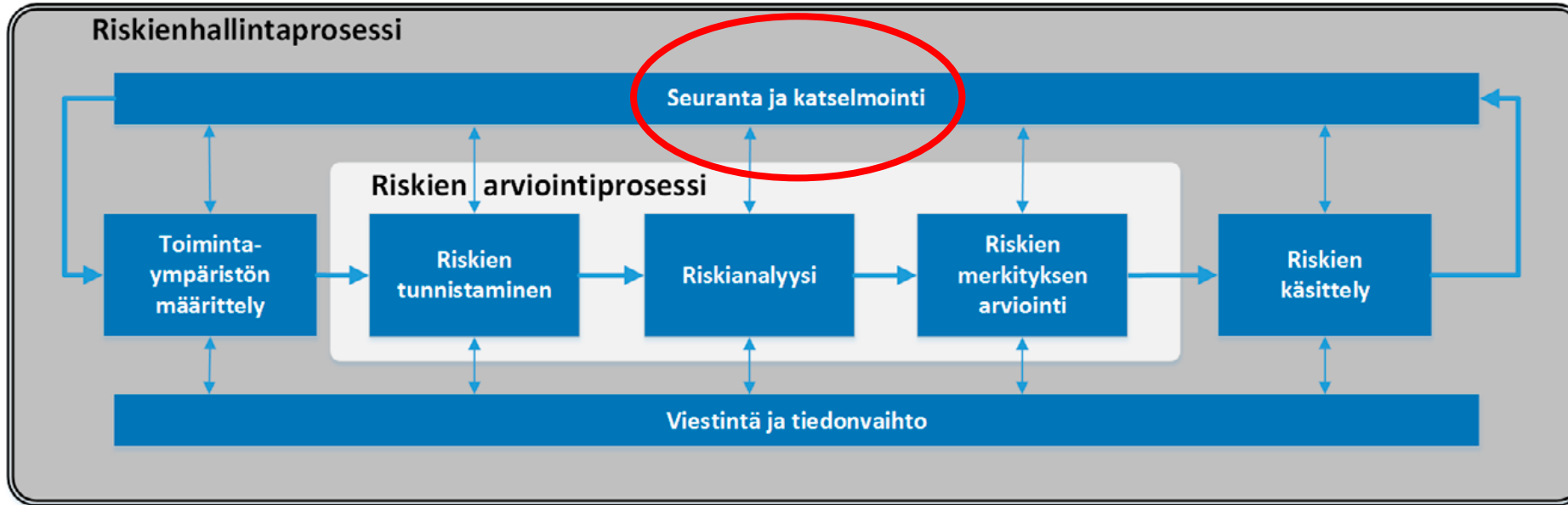
Riskien käsittelyssä päätetään

- riskien omistajat
- riskienhallintatoimenpiteet
- toteutusaikataulut
- valvontavastuut

Riskien käsittelyvaiheen tuloksena

- kokonaisnäkemys riskeistä, niiden tasosta, käsittelytoimenpiteistä, vastuista ja aikataulusta

Riskienhallintaprosessi



Riskien seurannassa ja katselmoinnissa

- arvioidaan riskienhallinnan ja riskien käsittelyn tavoitteiden onnistumista

Seurannan ja katselmoinnin tuloksena

- voidaan puuttua tilanteisiin, joissa riskit ovat vaarassa jäädä käsittelemättä
- tiedetään, miten organisaation riskienhallinnassa onnistutaan

Ennakoiva riskienhallinta on parempi kuin...

Jälkiviisaus

Kaikista paras ja imelin viisauven laji on jälkiviisaus, sillä alalla saahaan eniten aikaan.

Siinä on tapaus mennyttä aikakautta, mutta se kuvitellaan esiintulevaksi ja sakilla setvitään, miten olisi parasta käyttäytyä

Tässä lajissa on ihminen viisaimmillaan...

Jälkiviisaan silmä on somassa paikassa, se kahtoo taaksepäin...

Veikko Huovinen: Havukka-ahon ajatteliija (1952)

”Joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, sille on maailmanranta kevyt kiertää...”

Kysymyksiä ja kiitos!